

Lahko branje v slovenskem prostoru – od spodbujanja bralne pismenosti do inkluzije

Luka Kropivnik

58. SSJLK, Ljubljana, 12. 7. 2022

Univerza v Ljubljani
Filozofska fakulteta

seminar

BRANJE

v slovenskem jeziku,
literaturi in kulturi

Ljubljana, 4.-15. 7. 2022

58

58. seminar slovenskega jezika, literature in kulture
<https://centerslo.si/seminar-sjlk/>

CENTER ZA SLOVENŠČINO
KOT DRUGI IN TUJI JEZIK
Oddelek za slovenistiko

LAHKO JE BRATI

Nasveti za lahko branje v slovenščini

1

UVOD

- Lahko berljivo besedilo je razumljivo najširšemu krogu bralcev, večinoma gre za prilagojena besedila.
- Sistem lahkega branja moramo razumeti vsaj dvodelno – vidik spodbujanja bralne pismenosti med OMDR in inkluzije.

Pravni okvir in lahko branje – dostopnost informacij

- Konvencija ZN o pravicah invalidov (2008) izpostavlja dostopnost
- Zakon o socialnem vključevanju invalidov (2019)
- Zakon o izenačevanju možnosti invalidov (2010)
- Deklaracija o pravici evropskih državljanov do pismenosti (2016)

Pismenost, branje in inkluzija

Inkluzija

- Dostopnost in prilagajanje informacij v razumljivo obliko.
- Inkluzivna družba je družba, ki vključuje tudi posameznike s primanjkljaji na posameznih področjih in jim omogoča enakovredno sodelovanje pri odločanju o njih samih in razvijanju posameznih potencialov.

Bralna pismenost

- Je osnovni pogoj za vse oblike učenja.
- Je „stalno razvijajoča se zmožnost posameznika in posameznice za razumevanje, kritično vrednotenje in uporabo pisnih informacij (Bralno društvo Slovenije, 2016).“

Sistem lahkega branja

Shema po Gillet, Temple, Crawford in Cooney

- Porajajoča se pismenost (značilno za starost od 2 do 5 let)
- Začetno branje (od 5 do 6 let).
- Tekoče branje (od 7 do 8 let)
- Branje za razvedrilo in branje za učenje (od 8 do 18 let)
- Zrelo branje (od 8 do 18 let)

Osebe z motnjo v duševnem razvoju in PPPU

- Predstavljena lestvica za OMDR in OPPPU ne velja.
- Njihove stopnje razvoja se udejanijo kasneje in na drugačne načine.
- Stopnja porajajoče se pismenosti je bistvena.
- Zrelega branja OMDR praviloma ne dosežejo.

ZNAKI V KNJIGI

V Uvodu smo predstavili znake, ki nam pomagajo, ko knjigo beremo. Ponovimo jih.

V knjigi je veliko PRIMEROV.

Primeri so napisani v okvirjih.

LAHKO BRANJE

To je znak, da je primer **dober** za lahko branje:

TEŽKO BRANJE

To je znak, da je primer **slab** za lahko branje:

Definiciji lahkega branja

- 1. definicija: Pri lahkem branju gre samo za oblikovne prilagoditve, pri katerih besedilo naredimo bolj pregledno, ne pa tudi enostavnejše za razumevanje.
- 2. definicija: Poleg oblikovne prilagoditve vključuje še jezikovno poenostavljanje besedil.

Zbornik kratkih zgodb v lahkem branju
1. del

Namen besedil v lahkem branju

FERDINAND

Napisal anonimen pisec

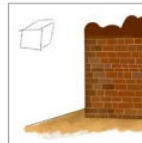

Živim s psom.
Psu je ime Ferdinand.
Psa kličem Ferdo.
Ferdo je ves čas z mano.

En dan sem šel na sprehod.
Ferdo je šel z mano.
Ferdo je stekel naprej.
Ferdo je stekel za vogal.

8

NAGRAJENA ZGODBA

Sledil sem Ferdu za vogal.
Za vogalom sem videl človeka.

Človek je imel na sebi masko.

Človek je odpeljal Ferda.
Ferdo sem iskal.
Lepil sem letake.
Letak je papir z informacijami.
Ljudje so videli letake.
Ljudje niso našli Ferda.

Minilo je 6 mesecev.
Ferdo nisem našel.
Mislil sem, da Ferda ne bom več videl.

9

- Ena od poti, kako informacije predstaviti posameznikom, ki jih v izvirniku ne razumejo.
- Zaradi heterogenosti skupin so se izoblikovale stopnje lahkega branja (od 1 do 4).

Umetnostna besedila v lahkem branju

- Poznamo priredbe v lahko berljivo obliko in izvirnike v lahkem branju.
- Lahko branje ne sodi v območje književnosti, saj je glede funkcijske zvrsti jezika ta prestavljen iz območja umetnostnega jezika v neumetnostni, praktičnosporazumevalni jezik.

William Shakespeare: Romeo in Julija

Pred vami je zgodba o mladih zaljubljenih Romeu in Juliji. Poznajo jo ljudje po vsem svetu.

V tej knjigi je zgodba napisana tako, da je lažja za branje. Razumeli jo bodo tudi ljudje, ki težko berejo. Takim knjigam rečemo lahko branje.

CENA: 10 EUR

9 789612 696443

William Shakespeare
ROMEO IN JULIJA

LAHKO
BRANJE

William Shakespeare

ROMEO IN JULIJA

LAHKO
BRANJE

DRAGI BRALCI

Zgodbo je napisal
angleški pisatelj

William Shakespeare

(izgovori se Viljem Šekspir).

Zgodba govori o mladih
zaljubljenih Romeu in Juliji.

Zgodila se je pred davnimi časi
v Italiji.

Poznajo jo ljudje po vsem svetu.

V tej knjigi je zgodba napisana tako,
da jo lahko beremo in razumemo vsi.

Razumejo jo lahko tudi tisti ljudje,
ki težje berejo.

Tako napisanim knjigam rečemo
lahko branje.

Na koncu zgodbe so zapisane in
razložene težke besede.

Če kakšne besede ne boste razumeli,
poglejte na strani 62 in 63.

V dodatku so opisani tudi ljudje iz
zgodbe. Tam so njihova imena zapisana
tudi po angleško.

Med branjem vam želimo
veliko užitka.

NA KAPULETOVEM VRTU

Po zabavi Romeo prepleza visok zid in se vtihotapi na Kapuletov vrt.

Ustavi se pri hiši pod balkonom.

Na balkon pride Julija in se pogovarja sama s sabo.

Julija pravi:

Romeo, zakaj ti je ime Romeo?

Zakaj si se rodil v družini Monteg?

Hudo ji je, ker je Romeo iz družine, s katero so si sovražni.

Oglasi se Romeo.

Julijo skrbi, da ga bodo na vrtu naš njeni sorodniki.

Romeo jo tolaži:

Skrit sem v temi.

Juliji priseže, da jo ljubi in da jo bo vedno ljubil.

Tudi Julija pove Romeu, da ga ljubi.

Odločita se, da se bosta poročila.

Po zabavi Romeo prepleza zid in se vtihotapi na Kapuletov vrt.

Periodika in
informativna
besedila v
lahkem
branju

- Naravnana predvsem na pojasnjevanje potreb in pravic ljudi s posebnimi potrebami.
- Zavod Risa in Zveza Sožitje
- <http://www.risa.si/Domov/Knjigi%C5%BEnica/%C4%8Casopis-20-minut>

Hvala za
pozornost!

- Zavod RISA
- Zveza Sožitje
- Bralno društvo Slovenije
- Lahko branje

ČLANKI

Tu najdete zanimive članke, povezane z lahkim branjem.

ENOSTAVNO

Presentation Title

ENOSTAVNO

ZVOČNI IN VIDEO

Viri in literatura

- AHAČIČ, Kozma idr., 2017: Ciljni raziskovalni projekt Jezikovna politika Republike Slovenije in potrebe uporabnikov (raziskovalno poročilo). Ljubljana: ZRC SAZU, UL, UM, INV, PI, Alpineon, Amebis, ZGNS, Zveza Sožitje in UNG.
- Bralno društvo Slovenije, 2016: *ELINET* (European Literacy Policy Network). <https://www.bralno-drustvo.si> (dostop: 10. 4. 2022).
- *Časopis 20 minut*, (brez letnice). <http://www.risa.si/Domov/Knji%C5%BEnica/%C4%8Casopis-20-minut> (dostop: 10. 4. 2022)
- *Deklaracija o pravici evropskih državljanov do pismenosti* https://www.bralno-drustvo.si/wp-content/uploads/2013/06/Deklaracija_o_pravici_do_pismenosti_1.pdf (dostop: 10. 4. 2022)
- HARAMIJA, Dragica, 2017: Lahko branje. Marko Jesenšek (ur.): Med didaktiko slovenskega jezika in poezijo: Ob 80-letnici Jožeta Lipnika. Maribor, Bielsko-Biala, Budimpešta, Kansas, Praga: Univerzitetna založba Univerze v Mariboru. Zbirka Zora. 296–314.
- HARAMIJA, Dragica, 2018: Dejavniki bralne pismenosti in družinskega branja v otrokovem predšolskem obdobju. *Jezik in slovstvo* 63/4. 3–15.
- HARAMIJA, Dragica, KNAPP, Tatjana, 2019: Lahko branje: Lahko branje za strokovnjake. Podgorje pri Slovenj Gradcu: Zavod RISA.
- HOZJAN, Dejan, STRLE, Marko (ur.), 2012: Inkluzija v sodobni šoli. Koper: Univerza na Primorskem, Znanstveno-raziskovalno središče, Univerzitetna založba Annales.
- JAKŠIČ IVAČIČ, Živa idr., 2019: Lahko branje: lahko berljive in razumljive informacije. Katja Černe (ur.): Glas študentov: Prilagoditve za osebe s posebnimi potrebami znotraj učnega procesa v luči različnih znanosti in ved. Ljubljana: Znanstvena založba Filozofske fakultete. 58–65.
- JEZNIK, Katja, 2015: Od prepoznanja do pripoznanja identitete otrok in mladostnikov. *Sodobna pedagogika* 66/1. 46–62.
- KNAPP, Tatjana, FUŽIR, Saša, 2013: Lahko branje v Sloveniji. Veronika Rot Gabrovec (ur.): Tudi mi beremo: Različni bralci z različnimi potrebami. Drugi del. Zbornik Bralnega društva Slovenije ob 10. strokovnem posvetovanju v Ljubljani. Ljubljana: Zavod Republike Slovenije za šolstvo in Bralno društvo Slovenije. 40–49.
- MARJANOVIČ UMEK, Ljubica, FEKONJA, Urška, 2019: Zgodbe otrok: Razvoj in spodbujanje pripovedovanja. Ljubljana: ZIFF.
- *Nacionalna strategija za razvoj bralne pismenosti* <https://www.gov.si/novice/2020-01-15-nacionalna-strategija-za-razvoj-bralne-pismenosti-za-obdobje-2019-2030/> (dostop: 10. 4. 2022)
- PEČJAK, Sonja, 2012: Psihološki vidiki bralne pismenosti: Od teorije k praksi. Ljubljana: ZIFF. Razprave FF.
- ROT, Veronika, 2016: *Cilji: brati in prebrano razumeti, Koncept: Lahko branje*. <https://www.rtvlo.si/dostopno/clanki/cilj-brati-in-prebrano-razumeti/507775> (dostop: 10. 4. 2022)
- SHAKESPEARE, William, 2012: Romeo in Julija. Prevedla in priredila za lahko branje Tatjana Knapp. Slovenj Gradec: Zavod Risa, Center za splošno, funkcionalno in kulturno opismenjevanje.
- ŠINKOVEC, Lina, 2013: Priredba romana Deseti brat v lahko berljivo in razumljivo obliko. *Slovenščina v šoli*. 16/3–4. 53–72.
- Zakon o socialnem vključevanju invalidov. <http://www.pisrs.si/Pis.web/pregledPredpisa?id=ZAKO7808> (dostop: 10. 4. 2022)
- Zakon o izenačevanju možnosti invalidov. <http://www.pisrs.si/Pis.web/pregledPredpisa?id=ZAKO4342> (dostop: 10. 4. 2022)